

CĂRȚI NOI

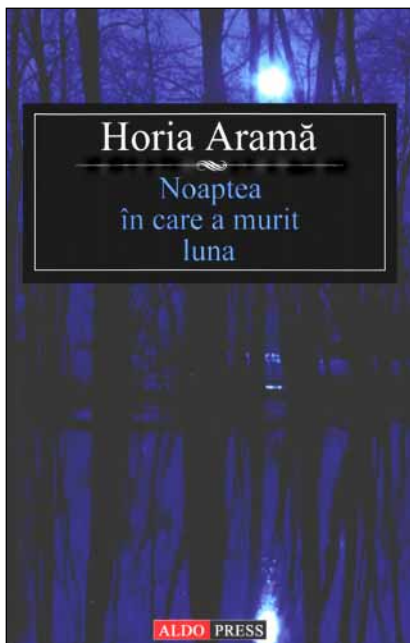
Nostalgia lui HORIA ARAMĂ

Deși este, printre multe alte posturi, un nostalgic al „paradisului pierdut” (un volum apărut în 2005 se numea *Dincolo de paradis*), Horia Aramă biruie cu „armele” SF-ului ori ale non-ficțiunii această stare, pentru el rodnică, pentru alții fatală. „Noaptea în care a murit luna” (Ed. Aldo-Press) este o carte de 108 pagini, cu o copertă splendidă (autor Violeta-Nicoleta Cerghezan) și cu citate din Magdalena Bedrosian (comparându-l cu Stanislaw Lem, marele SF-ist), Cristian Tudor Popescu („explorarea interiorului uman”), Geo Șerban („fastuos ceremonial al umbrelor”), Arie Leibisch-Laysch („scriitor de mare profunziune”).

„Nonficțiuni și alte proze” este subtitlul acestui volum, iar autorul ne avertizează că nuvelele se suprapun ca timp de elaborare cu cel al desfășurării acțiunii, actualitatea lor fiind intactă. Să fie vorba de realism în proza lui Horia Aramă? Cândva, autorul mi-a reproșat, prietenește, că nu-i citesc cu toată atenția proza. Poate că avea dreptate, în sensul că proza aceasta are... multe sensuri, pe care la o simplă lectură nu le sesizezi.

„Recviem” este o delicată broderie de fiction-non fiction, amintind de Edgar Allan Poe, dar și de tradiția franceză în domeniu.

Un personaj, lonaș, există, muncește, scrie, dar existența sa din evidențe, registre dispăre, se evaporă o dată cu manuscrisul lucrării. „Ascultă comanda la mine”, succintă și plină de miez, duce cu gândul la Kafka, Buzzatti. Putem ignora aceste paralele, dar ideea este generoasă și mult întâlnită: subconștientul doritor de ordine, de disciplină cazonă, de război „ca la carte”, care domină pe tipul-om „Untertan” (al lui Heinrich Mann). Un impresionant episod este „În numele fiului”, tragedia unei femei care își pierde odrasla în zilele „celui mai umane dintre orânduiri”. Povestirea din final, care dă și titlul volumului, este cea mai extinsă, tot un fapt de viață: fuga unui tânăr, cum fugeau destui înainte de '89 spre „visatul Occident”. Proza lui Horia Aramă este mereu surprinzătoare. Sub „zalele” unor descrieri limpezi, dure uneori, bate inima unui poet, se aude muzica metaforelor rare, „caline” (cum îi place să spună chiar scriitorul), soarele devine „lichid”, luna e numai aer și noapte, iar atmosfera tuturor povestirilor este „vesperală”, înspre disperarea nocturnă. De ce vorbim de nostalgia lui Horia Aramă? Vechile „utopii”, „insule”, „țărături interzise”, „tristul cosmonaut”, „pasărea-săgeată murindă” sunt reperatele unei pierderi de neînlocuit. Și totuși „fiul

risipitor” se întoarce acasă. Regretabil este faptul că micii și marii critici ai zilei nu se grăbesc să-l citească și să-l recitească pe Aramă. Ar avea de câștigat.

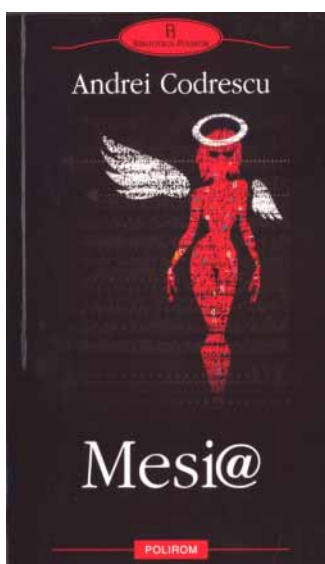
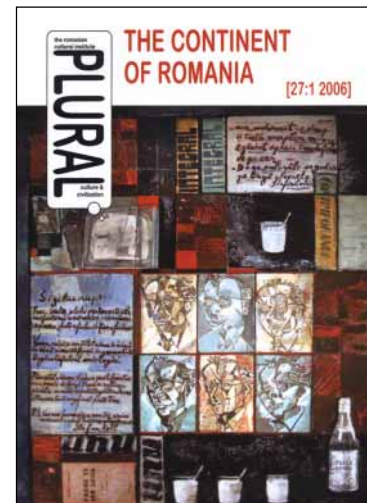
BORIS MARIAN

Publicația „Plural” a Institutului Cultural Român (I.C.R.) a ajuns la nr. 27(1)/2006, cu titlul tematic: „The Continent of Romania”. Editorii sunt: Aurora Fabricius, Erwin Kessler, Adrian Solomon. Aflăm că în România trăiesc 20 de etnii din care 89,47% români; 6,60% unguri; 2,46% romi, iar celelalte etnii, fiecare, sub 1%, evreei cifrându-se la 0,02% (conf. ultimului recensământ). Volumul, bogat ilustrat (Mattis-Teutsch, Kimm, Eder, Maxy, Brauner, Iancu, Perahim, Iser, Mützner ș.a.), prezintă, în cele aproape 500 de pagini, informații prețioase despre fiecare etnie conlocuitoare în acest „continent” România și despre interetnicitate. Articolul introductiv este scris de Adrian Solomon, originar din România, plecat în Israel în 1980. El scoate în evidență anumite aspecte de dizarmonie etnică, de obicei ocolite, cu referire la maghiari, evrei și romi. Attila Markó expune cadrul juridic, care, cel puțin teoretic, poate asigura rezolvarea unor situații nedorite. Adrian Majuru se referă la multietnicitatea populației bucureștene. Evreei sunt menționați din anul 1550, pe vremea voievodului Mircea Ciobanu (este vorba de negustorii Isac Rufus și Habib Amato, precum și de

„Plural” – o inițiativă benefică a Institutului Cultural Român

alți șase însoțitori). În 1810, erau 10.000 de evrei în Valahia, majoritatea în București, între care mulți meseriași, comercianți etc. În 1904, s-a estimat un număr de 50.000 de evrei în Capitală, dintr-un total de aproape 300.000 de locuitori. În 1956, erau 44.200 de evrei, apoi numărul lor a scăzut drastic.

Răsfoim revista, citim povestirea lui Victor Eftimiu, *Confesiunile unui clovn*, despre un evreu, copil orfan, care își urmează destinul cu stoicism și demnitate. Amintim că Victor Eftimiu era de origine albaneză. Ștefan Agopian este prezent în antologie cu o povestire, *Andi Schönfeld*, despre un prieten din adolescență, coleg de clasă, plecat din România în 1965 (tatăl său fusese arestat pentru „spionaj”, evident, o măsură represivă, antisionistă din anii '50). Despre minoritatea germană scriu Dumitru Hincu, ca și cunoscutul scriitor german Egnald Schlattner. Zoltan Rostas scrie despre grecii din București, iar Lucian Boia despre maghiari, ca și despre evrei. La capitolul despre evrei mai găsim semnăturile lui Henri Wald („Contribuții la iudaism”), Adrian Majuru (despre Șăineanu și chazari), Andrei Oigșteanu (imagologie etnică, convertiri, cu citate din Mihai Răzvan Ungureanu), Petru Weber (evreei bucovineni), poeme de Paul Celan, proză de Radu Cosășu, George Bălăiță, Matei Călinescu, ca și un poem de Anton Pann, toate traduse în engleză. Ultima parte a acestui caiet de excepție se referă la interculturalitate. Felicitări realizatorilor. (B.M.M.)

O nouă carte a laureatului Festivalului de la Neptun ANDREI CODRESCU

Titlul romanului este ortografiat cu un @ (a „ronde”) în final, spre a sublinia modernitatea în care se ancorează americanul de adopție Andrei Codrescu (n. 1946, Sibiu, profesor universitar la Baton Rouge – S.U.A., poet, prozator, publicist cunoscut de publicul american, având o emisiune populară la radio). Am mai scris despre Andrei Codrescu, despre volumele sale de poezie, despre excelentul roman

Casanova în Bohemia (Ed. Polirom). Romanul *Mesi@* este cu totul nou prin stil, în S.U.A. fiind publicat în 1999, iar acum în varianta românească datorită unei colaboratoare permanente a scriitorului, Ioana Avădani, jurnalistă și traducătoare cunoscută. Cartea este dedicată, cu mulțumiri, Laurei Rosenthal, lectorul și „doctorul” prozei lui Codrescu. Drept moto servesc citate din profetul Isaia

(„O vedenie grozavă mi s-a descoperit: jefuitorul jefuiește și pustiitorul pustiiește”), din Bob Dylan, din Evangheliile gnostice.

Este un roman de o fantezie debordantă, uneori chiar dificilă, greu asimilabilă, dar umorul lui Codrescu salvează „situațiile”. Titlurile și maniera alcătuirii capitolelor amintesc de Bulgakov și Robert Musil. Ca mostră de stil cităm o frază de la începutul romanului: „Felicity se mai întreba dacă se face să o trezească pe Grand-mère, ca să-i dea un mesaj pe care să i-l ducă lui Dumnezeu”. Principale personaje (dar nu în sensul clasic) sunt detectivul-femeie Felicity și orfana din Sarajevo, pe nume Andreea, ambele preluând rolul lui Mesia, după ce au intrat în contact, pe Internet, cu Dante, Ovidiu, Mark Twain, Corbul lui Poe, inventatorul Tesla. Mai intervin îngerii, Diavolul, un reverend fanatic. Atmosfera este franco-anglo-fonă, evident din zona New Orleans-ului, unde trăiește scriitorul, pe Grand-mère o cheamă Marie-France-Claire Le Bec, pe nepoata ei, Felicity Odille Le Jeune. Prin carte circulă, ca niște umbre, tot felul de personaje de diverse etnii, ca și naziști, alte categorii politice, iubitori de muzică, sex. Limbajul este dur, cam așa cum vorbesc azi mulți tineri. Care este mesajul romanului *Mesi@*? Se pare că ne scufundăm în disperare și vulgaritate? Codrescu încearcă să ne prevină.

B. MERH

Dincolo de publicitate

Un alt spirit de comunicare

Începând cu numărul viitor, revista noastră introduce o „inovație” (inovație pentru noi, deoarece ea există în toată mass media) – publicitatea. Nu este vorba, însă, de orice fel de publicitate (deși unii cititori ne-au cerut să publicăm și anunțuri matrimoniale), ci de una gândită în consonanță cu profilul publicației noastre, propunându-și ca obiectiv promovarea și în acest fel a relațiilor româno-israeliene. Nu am fi sinceri dacă n-am recunoaște că ne interesează și partea materială – prin aceste noi surse, vom putea face o serie de lucruri interesante pentru cititorii noștri, dar nu acest aspect este prioritar. Intenționăm să urmărim trei direcții principale: prezentarea prin diferitele forme de publicitate a dezvoltării colaborării economice bilaterale, a diferitelor investiții israeliene, precum și a unor personalități – oameni de afaceri israelieni, care, prin activitatea lor creatoare, au oferit locuri de muncă pentru români și stimulează dezvoltarea economică a României. Știm că numărul lor este mare, și chiar dacă pe unii i-am întâlnit la Templu, la sărbători sau la alte manifestări ale Federației, pentru cititorii noștri ei sunt niște anonimi.

Această rubrică va fi și un mijloc de a informa despre diferitele instituții și organizații economice care colaborează direct cu cele similare din Israel (Camere de comerț, firme și comisii mixte, organizatori de expoziții, în primul rând Romexpo etc.), despre inițiative comune de promovare a relațiilor economice, comerciale, tehnico-științifice româno-israeliene, despre prezența foarte frecventă în țară a unor delegații economice din Israel, a firmelor israeliene la

expoziții și târguri internaționale din România. Ne interesează, desigur, și inițiativele Fundației oamenilor de afaceri israelieni din România – creată la inițiativa E.S. Rodica Radian-Gordon, ambasadorul Statului Israel –, fundație care și-a propus, pe lângă stimularea unor cercetări de iudaism, de istorie a evreilor români (pentru care a acordat generos burse), și promovarea imaginii Israelului în țara noastră, sub cele mai variate forme, inclusiv, așa cum s-a întâmplat de curând, prin sponsorizarea de expoziții sau de turnee ale unor formații teatrale din Israel. Prin publicitatea făcută acestor evenimente, cititorii își vor putea face o imagine mai clară despre cum văd oamenii de afaceri israelieni că ar trebui să interacționeze cu cetățenii în mijlocul cărora s-au decis să-și facă un al doilea cămin. De asemenea, ținând cont de difuzarea revistei la ambasadele străine din România, la marile hoteluri, liniile de transport aerian, primării și prefecturi din întreaga țară, cei interesați vor putea avea acces la ofertele celor care intenționează să facă publicitate în paginile revistei.

Și ca să revenim și la aspecte mai „pământestești” – fondurile suplimentare astfel obținute ne vor ajuta să ne realizăm proiecte de mult pregătite, dar amânate, tocmai din lipsa banilor. Este vorba de „Biblioteca R.E.” – editarea, sub egida revistei, de monografii ale unor mari personalități iudaice din România. În acest fel, combinând „utilul cu plăcutul”, vom satisface, spre bucuria tuturor, dezideratele atât ale celor care vor publica în revista noastră, cât și ale noastre, dar mai ales cele ale cititorilor. (R.E.)